

אל תאמר בשמים. דמאי שנא שמים, צארץ נמי דצר ה' נצב, וכדמקשה לקמן בפרקין [י] וכי אין דצרו של הקצ"ה נצב צארץ. ולא ס"ל לפרש כדפירש בתנחומא [י] על מה שקיים ה' דצרו למיכאל וגבריאל שיצילו את חנניה מישאל ועזריאל:

אלא בשמים. שלהיות הצי"ת

והכ"ף קרובות בתמונתם, יתחלפו זו בזו, כמו שמצינו ויותר יעקב לצדו [בראשית לב, כה] אל תיקרי לצדו אלא לצדו [הוצא דעת זקנים סט], הרי הצי"ת תמורת הכ"ף. ופעמים איפכא, כגון ויהי

כאמרם אליו יוס ויוס [אסתר ג, ד],

וקרינן באמרם:

בשם שמתחלה גזר ונעשו שמים. והגזירה ההיא

קיימת לעולם, שהם נחמייס, כדכתיב [תהלים קמח, ו] ויעמידם לעד לעולם, וכן הארץ כדכתיב [שם קד, ה] יסד ארץ על מכונייה כל תמוט עולם ועד, ולכן אמר כאן לדור ודור אמונתך בוננת ארץ ותעמוד, שלשניהם ידמה דצר ה' לאהרן שיהיה קיים לעולם. וזה

שלא כדעת החוקרים שחשבו שכמו שהוא קיים לעולם הוא קדמון, אבל אמונתו התורנית, שעם היותו מחודש הוא נצח, כמו שפירש הרב [מורה נבוכים] בח"צ פכ"ח. ואף שיש כתובים שיראה מהם שהעולם יפסד, כאומרו [ישעיה נא, ו] כי שמים כעשן נמלחו והארץ כנגד תכלה, כבר פירש הרב צפרק כ"ט מהחלק הנזכר, שהוא משל על השפלת האומות המוללות. גם מ"ש ז"ל [ר"ה לא ע"א] שיתא אלפי שנים היו עלמא אחד חריב, פירש שם הרב שאינו העדר המציאות לגמרי, ואומרו אחד חריב תורה על השארת הזמן, וזה עוד מאמר יחיד, והוא על צורה אחת:

אף דבר שדברת לקדש. קצת קשה מה ענין זה לזה, שקיים השמים והארץ לעולם הוא העמדת טבעם שלא יפסדו, כפרטי הנמצאים השפלים המשתנים על ידי הזמן המפסיד המורכבים, אמנם קדושת אהרן שהוא ענין מתנה נתונה לו לקבולה ותהלה, מה טעם לקיומה עם קיום הטבע. ועוד קשה שאם מפני דיבור ה', הרי מצינו דצרו ואינו קיים לעולם, דצדיקא כתיב [ירמיה יח, ז] רגע אדבר על גוי ונחמתי, והרי מלכות שאל היה דצבר ה' ולא נתקיים לעולם, והרי מנו חז"ל צמחלתא [צא פסחא ח] ארץ ישראל וצית המקדש ומלכות בית דוד שאינם קיימים לעולם, ואמרו שקדושת אהרן היה לעולם, דכתיב [צמדרי יח, יט] צרית מלח. ואם מפני שדצר ה' קיים לעולם, מאי שנא הני מהני. ויש לומר שהכי פירוש, שמה

שנאמר [ירמיה י, י] ויהי אלהים אמת, כך דברך אמת, שנאמר לעולם ה' דברך נצב בשמים. אל תאמר בשמים אלא בשמים, בשם שמתחלה גזר ונעשו שמים, אף דבר שדברך לקדש את אהרן ואת בניו קיים לעולם, שנאמר [במדבר כה, יג] ויהיה לו ולזרעו אחריו ברית ברת עולם, למך כך, בן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתיו [ישעיה נה, יא], לכך נאמר זה הדבר.

ב דבר אחר וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אתם לכהן

שנתן ה' הכהונה לאהרן ולזרעו לעולם צרית מלח הוא, לפי שראתה חכמתו יתצרך כי משך זרעו יהיו ראויים לעולם, ואין צהם סיבה לשחוק מהם הכהונה, כמו שהוסרה מהצבורות צחטאם צעגל, ולזה דמהו לקיום העולם, שסיבת זה לפי שאין לו סיבה שיפסד, כי מעשי ה' שלם,

עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע [קהלת ג, יד], ואם כן למה יפסד, וכמה שאמר הרב [מורה נבוכים] בח"צ פכ"ח זהו ענין דצרו המתחייב הקיום, לפי שדצרו צמפט וצדין כדפירשתי לעיל. ולכן אין קושיא ממה שפעמים אין דצרו מתקיים לעולם, כי שם הדבר הוא צמנאי ולא צהחלט, ומתקיים צהתקיים התנאי ופעמים אף שאין התנאי נזכר, הוא נודע צעמנו כאילו נזכר, כענין גזירתו יתצרך על האדם להרע או להטיב, שהוא מצויר שאין זה אלא צעמדו על התכונה ההיא, כי צשנותו את טעמו פשיטא שלא יתקיים, כי אל אמונה הוא ואין עול [דברים לב, ד]. וזה אומרו רגע אדבר ונחמתי, ולכן

כשהשי"ת מפרש שהגזירה עולמית, אז ידענו שאין לה שינוי, שהודיענו ה' כי ראתה עינו יתצרך צעתיד שלא יתחדש דצר לשנות הגזירה. גם יתכן לומר שההדמות למעשה שמים הוא לפי שקדושת זרע אהרן נמשך אחר קדושת נפשם, אשר צראון ה' מתחלה מדרגה לעצמה על מדרגת שאר הנשמות, כדפירשתי ציפה עינים ח"צ פרשת תצוה, ולכן אמר שדומה למעשה שמים, כי מאז הכין ה' קדושת נשמת זרע אהרן צשמים ממעל באור המיוחד להן:

למה כך בן יהיה דברי. נראה לי דפירושא אחריתי קאמר השתא, ואע"ג דלא אמר דצר אחר, כאלה רבים צמדש זה. והכי פירוש, למה תלה דצר זה צשמים, ומשני דהיינו על דרך בן יהיה דברי אשר יצא מפי, דהתם כתיב [שם י] כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים ושמה לא ישוב כי אם הרוה וכו' כן יהיה דצרי וכו', ולהכי קאמר הכא שדצר ה' יתקיים צשמים, ר"ל כגשם שיורד מן השמים. ויראה שרמו צזה, שהמשך קדושת אהרן לעולם, אע"פ שצמד עצמו היה אפשר ההפסק אם היה צאיזה זמן משך הזרע משנה את טעמו כענין הצבורות צעגל, וזה מפני שדצר ה' שקדשם לעולם מסייעם שלא יצטר ממנו זרע כשר לעולם, על דרך שה' מסייע לפעמים צענין כזה, על דרך רגלי חסידי יצמור [ש"א ג, ט], ולזה דמהו לשלג שיורד, שלא ישוב ריקם מצלי שיצליח כפי כונת האלהים: